

Regesta Imperii (RI)

Obecné informace

- Jedná se o ediční projekt, který zpracovává edice písemných pramenů v registové formě.
- Cíl: vytvořit pramennou základnu k dějinám středověké římsko-německé říše v letech 751 - 1519 (tzn. od dob Karlovců po Maxmiliána I.).
- Edici vydávají vědecké instituce v Německu a Rakousku.

Historie projektu

- Projekt založil v roce 1830 Johann Friedrich Böhmer (1795-1863), který v roce 1829 začal se sbírkou listin římsko-německých králů a císařů, s cílem zveřejnit v registové podobě již zmíněné listiny a písemnosti vydavatelů se vztahem k dějinám římské říše pro období 751-1437 (tj. do konce vlády Zikmunda Lucemburského). Dříve se Böhmer podílel na projektu Monumenta Germaniae Historica (MGH). Po osobních neshodách se však Böhmer i s registářem od MGH oddělil a založil projekt Regesta Imperii (RI). V současné době oba tyto projekty spolupracují.
- V roce 1865, po smrti Johanna Friedricha Böhmera, se novým vedoucím editorem stává rakouský historik Julius Ficker (1826-1902) a vydávání se z Německa přesunulo do rakouského Innsbrucku.
- Na odkaz Böhmera dále navázali Johannes Janssen (1829-1891) a Wilhelm Arnold (1826-1883), Engelbert Mühlbacher (1843-1903) či Ferdinand Opll (*1950).
- V roce 1895 se ředitelem stal Engelbert Mühlbacher (1843-1903) a RI se přesunula do Vídně.
- Od roku 1906 začala RI vydávat Rakouská akademie věd.
- V roce 1967 byla založena *Německá komise pro zpracování Regest Imperii* (Deutsche Kommission für die Bearbeitung der Regesta Imperii) a projekt RI se vrátil z Rakouska zpět do Německa.
- V roce 1998 byla komise začleněna do Akademie věd a literatury v Mohuči a vídeňské pracoviště se stalo součástí Rakouské akademie věd, které společně edici vydávají.
- Dnes je projekt RI řízen centrální komisí RI z Vídně (pobočka v Brně) a z Mohuče (pobočka v Berlíně).

Historie projektu na Ústavu pomocných věd historických a archivnictví na FF MU

- V říjnu roku 2008 rakouský fond pro vědecký výzkum (Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung) schválil projekt registáře císaře Zikmunda, na kterém se pracovalo od roku 2004. Hlavním řídicím projektem je Karel Hruza.
- V roce 2012 německý historik Eberhard Holtz přepracoval listiny k vládě císaře Fridricha III., pocházející z českých archivů a knihoven.
- Petr Elbel vytvořil revizi k registům císaře Zikmunda (1410-1437). Svazek, který vznikl v roce 2012 a zahrnuje téměř 200 listin a spisů z archivů a knihoven Moravy a českého Slezska.

Náplň projektu

- Samotná edice je vystavěna na registových záznamech.
- Ediční řada RI je chronologicky členěna do 14 svazků nejprve podle jednotlivých dynastií, později se díly věnují jednotlivým panovníkům.
- Nejstarší svazky RI obsahují pouze královské a císařské listiny (tj. prameny úředního charakteru), později k nim přibýly také záznamy narativních pramenů (kroniky apod.) a listiny (diplomatické prameny) jiných méně významných představitelů SŘŘ anebo např. papežů, které se týkají dějin Svaté říše římské, z důvodu podat co nejkomplexnější přehled daného období.

- Počínaje Ludvíkem IV. Bavorským, Fridrichem III. a Václavem IV. se kvůli narůstajícímu množství dochovaného materiálu jiné prameny než samotné listiny omezují.
- Regesta listin těchto panovníků jsou uspořádány podle archivů a knihoven, kde jsou originály uloženy. V případě Maxmiliána I. má být uveřejněn výběr jen asi pětiny všeho dochovaného materiálu.
- Od r. 1978 začala komise RI vydávat monografickou řadu Beihefte der Regesta Imperii, v níž nalezneme publikace ke všem řadám RI od různých historiků (např. Ferdinand Opll, Ulrich Schmidt, Karel Hruza, Martin Wihoda a další).
- Aktuálně na oficiálních webových stránkách Regesta Imperii najdeme více jak 130 000 regist v elektronické podobě.

Rozvržení edic

- I. Regestář k vládě Karlovců (751-918/926/962)
- II. Regestář k vládě otónské (saské) dynastie (919-1024)
- III. Regestář k vládě sálské (franské) dynastie (1024-1125)
- IV. Regestář k vládě Lothara III. a starších Štaufů (1125-1197)
- V. Regestář k vládě mladších Štaufů: Filipa Švábského, Oty IV. Brunšvického, Fridricha II., Jindřicha (VII.), Konráda IV., Jindřicha Raspe, Viléma a Richarda (1198-1272)
- VI. Regestář k vládě Rudolfa, Adolfa, Albrechta, Jindřicha VII. (1273-1313)
- VII. Regestář k vládě Ludvíka Bavorského (1314-1347)
- VIII. Regestář k vládě Karla IV. (1346-1378)
- IX. Regestář k vládě Václava IV. (1376/1378-1400/1419)
- X. Regestář k vládě Ruprechta (1400-1410)
- XI. Regestář k vládě Zikmunda Lucemburského (1410-1437)
- XII. Regestář k vládě Albrechta II. (1438-1439)
- XIII. Regestář k vládě Friedricha III. (1440-1493)
- XIV. Výbor k vládě Maxmiliána I. (1493-1519)

K dalšímu čtení

- Regesta-Imperii.de (oficiální webová stránka projektu Regesta Imperii)
<http://www.regesta-imperii.de/startseite.html>
- Regesta Imperii (webové stránky německé wikipedie)
http://de.wikipedia.org/wiki/Regesta_Imperii
- BOROVSKEJ, Tomáš a kol.: *Úvod do studia dějepisu 2.díl*. Brno 2014, s.15-16.

Základní pojmy pro pochopení textu

edice – vydavatelská činnost; vydavatelská sbírka knih, knihnice; vydání slovesného díla

regist – stručný popis obsahu písemnosti, výtah

registář – dějepisný soubor regist; regesta (mn. č. ke slovu regist)